

INFOs redaktion:*Ansvarshavende redaktør:**Revisionschef Thorkild Jakobsen*

☎ 35 29 28 50

*Told- og Skatterevisionen**Øvrig redaktion:**Frede Bech Poulsen*

☎ 32 53 09 89

Revisor Nina Belcaid

☎ 33 33 10 37

*Unibank A/S, Finansrevisionen**Revisor Bente Hallberg*

☎ 33 75 64 08

*Post Danmark, Intern Revision**Revisor Tina Møllerup Laigaard*

☎ 35 29 28 61

*Told- og Skatterevisionen**EDB-revisor Claus Deela*

☎ 35 29 28 66

*Told- og Skatterevisionen**Revisor Pui Fong Yau*

☎ 44 42 11 49

*Novo Nordisk**Revisor Gert Stubkjær*

☎ 33 55 42 84

*Codan Forsikring**Redaktionens adresse:**IIA INFO**c/o Told- og Skatterevisionen**Toldbodgade 57 - 61**1253 København K*

☎ 35 29 28 50

Foreningen af Interne Revisorers bestyrelsesmedlemmer:*Revisionschef Søren Kongsbo (formand)**Docent Tage Rasmussen**Statsaut.rev. Peter Birkholm Laursen**Revisionsdirektør John Tyrrestrup**Revisionschef Frede Bech Poulsen**Afdelingsdirektør John Rasmussen**Afdelingsdirektør Ane Marie Christensen**Revisionschef Thorkild Jakobsen***Indhold:**

<i>Leder</i>	<i>2</i>
<i>v/Ane Marie Christensen.....</i>	<i>3</i>
<i>Nye medlemmer</i>	<i>3</i>
<i>v/Frede Bech Poulsen</i>	<i>3</i>
<i>Redaktøren.....</i>	<i>3</i>
<i>v/ Thorkild Jakobsen.....</i>	<i>4</i>
<i>Anmeldelse af månedsmøder</i>	<i>4</i>
<i>v/Nina Belcaid</i>	<i>7</i>
<i>Aktivitetskalender</i>	<i>7</i>
<i>v/Ane Marie Christensen.....</i>	<i>7</i>
<i>Kursuskalender.....</i>	<i>7</i>
<i>v/Tage Rasmussen</i>	<i>7</i>
<i>Samarbejdsudvalg</i>	<i>7</i>
<i>v/Søren Kongsbo.....</i>	<i>7</i>
<i>Information fra IIA i Orlando</i>	<i>7</i>
<i>v/Frede Bech Poulsen</i>	<i>8</i>
<i>Artikler.....</i>	<i>8</i>
<i>v/Redaktionen</i>	<i>14</i>
<i>Opslagstavlen.....</i>	<i>16</i>
<i>Praktiske oplysninger</i>	<i>16</i>
<i>v/ Redaktionen</i>	<i>16</i>

Synspunkter, der kommer til udtryk i medlemsbladet, behøver ikke nødvendigvis at svare til bestyrelsens opfattelse eller være udtryk for foreningens officielle standpunkt.

Leder

v/Ane Marie Christensen

Revisors ansvar for og arbejde med at opdage besvigelser er et spændende emne, som i længe-tid har været genstand for opmærksomhed og debat.

Det er **ledelsens ansvar** at forebygge og opdage såvel tilsigtede som utilsigtede fejl og mangler. Ledelsen opfylder dette ansvar bl. a. ved at etablere og sikre brugen af fyldestgørende interne kontrolsystemer.

Samtidig er det **revisors ansvar** at vurdere tilstrækkeligheden af disse interne kontrolsystemer og meddele ledelsen om eventuelle svagheder og væsentlige mangler.

Ifølge **Revisionsvejledning 1** fra 1993, kan en revision, der er planlagt og udført i overensstemmelse med god revisionsskik, som udgangspunkt alligevel ikke forventes at afsløre eller opdage tilsigtede fejl bl. a. som følge af, at bedrageri eller anden uregelmæssighed som oftest søges skjult.

I den nye **erklæringsbekendtgørelse** fra 1996 er imidlertid anført, at revisor, i forbindelse med sin tilrettelæggelse og udførelse af revisionen, "i rimeligt omfang skal være opmærksom på forhold, der kan tyde på besvigelser og andre uregelmæssigheder".

I intern revision har man længe haft tradition for at tillægge risikoen for besvigelser betydelig opmærksomhed i forbindelse med tilrettelæggelsen af revisionen. Dette skal i høj grad ses som en følge af ledelsens forventninger og den nære kontakt til den reviderede organisation/virksomhed.

Besvigelserområdet er imidlertid et vanskeligt tilgængeligt område, og kompleksiteten i systemer og aktiviteter stiller meget store krav til revisorernes kompetence. Det er samtidig et føl-

somt område, som kræver både indsigt og indlevelse.

FSR har arbejdet med en revisionsvejledning på området på baggrund af tilsvarende internationale standarder. Arbejdet er ikke færdiggjort, måske netop på grund af emnets komplicerede og følsomme karakter. Ordvalget i en sådan revisionsvejledning vil være af overordentlig stor betydning.

Foreningens månedsmøder har tidligere behandlet emnet besvigelser, senest i marts 1996, hvor chefriminalinspektør Per Larsen og kontorchef Niels Sønderstrup var foredragsholdere. Bestyrelsen har imidlertid ment, at emnet fortsat er så aktuelt, at det bør tages op igen.

Vi har derfor inviteret en norsk foredragsholder, statsautoriseret revisor Einar Døssland, der er specialist på området, til foreningens næste månedsmøde, den 30. april 1998. Einar Døssland er nu, efter at have været revisionschef - senest i De Norske Statsbaner, blevet selvstændig konsulent.

Titlen på indlægget er "Økonomisk kriminalitet - risiko og udfordringer".

På grund af emnets omfang og den forventede interesse herfor, vil der blive tale om et halvdagsseminar, der indledes med frokost. Se i øvrigt nærmere i aktivitetskalenderen.

Nye medlemmer
v/Frede Bech Poulsen

INFO byder velkommen til:

ISS International Service System A/S
Chief Controller Søren Kongsbak

IBM Danmark A/S
Senior Analyst Bent Erik Hansen, CIA

Redaktøren
v/ Thorkild Jakobsen**Sammenlignende analyse i Danmark**

INFO bragte i sidste nummer nogle indtryk fra en undersøgelse gennemført af af de interne revisioner i Østrig, Tyskland og Schweiz.

Redaktionen har fundet grafer mm så tankevækkende, at den har besluttet at gennemføre en tilsvarende undersøgelse; i første række med interne revisorer i Danmark som målgruppe. IIA's bestyrelse har ligeledes fundet ideen interessant og vil, når analysen foreligger, vurdere om den med fordel kan udvides til at omfatte hele Skandinavien og evt. gennemføres som en hovedopgave på revisoreksamen.

Nye medlemmer af INFO's redaktionsudvalg

Redaktionen byder Pui Fong Yau og Gert Stubkjær velkommen. Vores nye medlemmer giver denne introduktion af sig selv:

Pui Fong Yau, 37 år.

Jeg er ansat i Novo Nordisk A/S, hvor jeg har arbejdet i Group Internal Audit i ca. 1½ år. "Med i tasken" har jeg 11 års erfaring som ekstern revisor fra bl.a. KPMG C. Jespersen i København. Jeg er CMA fra 1991 fra Handelshøjskolen i København.

Jeg er tiltrådt redaktionen i december 1997, og har på nuværende tidspunkt allerede deltaget i to redaktionsmøder. Jeg har tidligere haft meget glæde af foreningsarbejder, hvor jeg har været i KSR's uddannelsesudvalg, herunder Sommerkursusudvalget.

Med den gode erfaring fra tidligere foreningsarbejder og de allerede afholdte møder i redaktionen, ser jeg frem til nogle fortsat slidsomme og udbytterige møder sammen med de andre i redaktionen, hvor et af vore mål er at gøre bladet endnu bedre.

Gert Stubkjær, 31 år, ansat i en intern revisionsafdeling siden juli 1992. Først i Baltica Forsikring og siden oktober 1995 i Codan Forsikring.

Jeg har februar 1998 fået en plads i redaktionen for INFO, hvor jeg ser frem til at udveksle erfaringer og holdninger med interne revisorer i både private og offentlige organisationer, samt i lovpligtige eller ikke lovpligtige revisionsafdelinger.

Jeg er HD-R fra 1991 og Cand. Merc. AUD fra 1995. Før min tid i intern revision har jeg i 6 år været ansat som ekstern revisor hos Deloitte og Touche.

Redaktionens videre arbejde

Med den seneste tilgang til redaktionen er der virkelig skabt muligheder for at udvikle arbejdet i redaktionen, så INFO's redaktion både kan være opsøgende samt selv formulere tanker om den interne revisions opgaver og udviklingen heri. Redaktionen håber allerede i næste nummer at kunne gøre rede for de tiltag og ideer, den vil arbejde videre med.

Anmeldelse af månedsmøder v/Nina Belcaid

Anmeldelse af månedsmøde i IIA den 27. november 1997

"Skatteforhold" ved statsautoriseret revisor Søren Rasmussen, Deloitte & Touche.

Af Louise Boyer-Søgaard, Unibank

Søren Rasmussen (SR) gjorde indledningsvist opmærksom på, at skatteområdet var et særdeles omfattende område. Da vi kun havde begrænset tid til rådighed, havde han valgt at fokusere på enkelte aktuelle områder.

Gennemgangen kan opdeles i følgende hovedpunkter:

- Kursgevinstloven af 10. juni 1997 samt konsekvensloven hertil.
- Aflønning i form af aktieoptioner og warrants.
- Transfer Pricing, lovforslag af 14. november 1997.
- Sambeskatning.

SR delte kopier af samtlige overheads ud til tilhørerne før gennemgangen. Dette er en god ide, idet det giver mulighed for at koncentrere opmærksomheden om det, der bliver sagt og få noteret eventuelle ekstra guldkorn, som måtte komme.

Den nye Kursgevinstlov, som blev vedtaget den 10. juni 1997, har været længe undervejs og har haft en utraditionel tilblivelse. Allerede i 1994 blev nedsat et udvalg af 6 til 7 personer, som var

særligt velbevandrede udi Kursgevinstloven. Udvalget udarbejdede et teknisk forslag til en ny lov. Et reelt lovforslag blev først fremsat i foråret 1997. Grundstrukturen i den nye lov minder meget om den gamle, men loven er blevet næsten dobbelt så lang. Dette har imidlertid gjort den nemmere at læse og forstå.

SR havde valgt at koncentrere gennemgangen om reglerne for selskabers fordringer og gæld samt finansielle kontrakter. Gennemgangen var grundig og struktureret, men forudsatte ofte et kendskab til såvel den gamle, som den nye Kursgevinstlov, der - i hvert fald på de mere spidsfindige områder - manglede hos undertegnede. Dette gjorde det til tider svært at følge SR's beskrivelse af udviklingen i lovgivningen og at se, hvori de omtalte forbedringer bestod. Der skal imidlertid ikke herske tvivl om, at der er sket forbedringer i forhold til den gamle Kursgevinstlov.

Konsekvensloven, som følge af den nye Kursgevinstlov, var ikke genstand for en selvstændig gennemgang, men de kopierede plancher blev anbefalet som selvstudium.

Aflønning i form af aktieoptioner og warrants var medtaget som emne, idet det er en meget omtalt og debatteret aflønningsform. Den reelle anvendelse er imidlertid meget begrænset; kun enkelte store børsnoterede selskaber anvender denne aflønningstype. Gennemgangen var da også meget overordnet. Det blev dog fastslået, at man i dag stort set selv kan bestemme beskatningstidspunktet i forbindelse med aflønning i form af aktieoptioner og warrants. Det afhænger alene af, hvorledes aflønningsaftalen er udformet.

Emnet kunne godt have tålt en lidt dybere behandling, end det fik. De tildelte plancher afslørede en række emner, som det kunne have været interessant at kigge nærmere på.

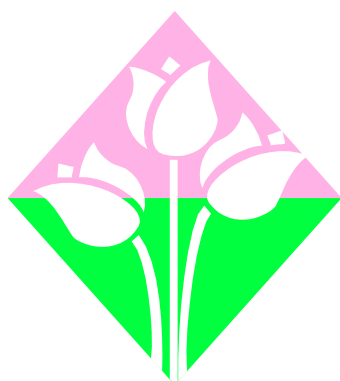
Transfer Pricing var valgt som emne, dels på baggrund af helt nyt lovforslag L84 fra 14. november 1997, dels fordi det formentligt vil blive

et af fremtidens helt store problemer bl.a. p.g.a. den øgede internationalisering. Danmark har hidtil ikke haft nogen særlig regulering på området og har stadig ingen APA's (Advance Pricing Agreement) med andre lande. Lovforslaget anses for at være vidtgående set i et internationalt perspektiv, idet der stilles meget høje krav til dokumentationen for anvendte priser, samt mulighed for skønsommæssig ansættelse i mangel af dokumentation.

Emnet er spændende og helt bestemt oplagt til nærmere gennemgang i fremtiden.

Sidst men ikke mindst blev det ny sambeskatningscirkulære TS-Cirk. 1997-21 kort omtalt. For de mere entusiastiske anbefalede SR en artikel af Christen Amby i Skattepolitisk Oversigt nr. 1997.230 omkring emnet.

Efter gennemgangen åbnede SR mulighed for at tilhørerne kunne stille spørgsmål. Der var dog ingen som følte trang i denne retning, hvorfor Søren Kongsbo afsluttede mødet og takkede SR for hans gennemgang.

Anmeldelse af månedsmøde i IIA den 26. februar 1998.

"År 2000" ved afdelingschef Erik Andreasen, Danske Data

Af Bright Amenuvor, Told og Skatterevisionen

Vice afdelingschef, Erik Andreasen, fra Danske Data A/S holdt et interessant foredrag om år 2000 problematikken. Han startede med at præsentere de 7 hovedpunkter, han ville snakke om:

1. Problemet
2. Projektet i Den Danske Bank
3. Strategier og metoder
4. Opgaver
5. Test
6. Beredskabsplaner
7. Forretningsmæssige aspekter

Han fortalte lidt om virksomheden, Danske Data A/S, som er 100% ejet af Den Danske Bank. Virksomheden supporterer og servicere Den Danske Bank med IT-relaterede løsninger.

Han understregede, at år 2000 problemet ikke er et teknisk problem, men en ledelsesopgave, idet der ikke må være hindringer i vejen til løsningen af problemet og der må også sættes økonomiske midler af hertil.

År 2000 problemet er en Global virus, der vedrører alle. Vi er afhængige af hinanden og står over for et fælles fænomen. Det betyder, at kun en fælles indsats fra alle måske kan redde problemet. Han sagde, at ingen ved hvor problemerne er på forhånd. År 2000 problematikken drejer sig ikke kun om et enkelt problem, men om mængden af problemer og der er ingen mirakelkur til løsning af problemet. Situationen er endnu værre pga. den faste deadline: år 2000. Der står meget på spil, især imageproblemer for

virksomheder og den store medie- dækning af problemet omkring år 2000.

Den Danske Bank har taget problemet meget alvorligt og har sat Danske Data A/S på sagen. De har foretaget klargøring og test af alt hardware, software og egen udviklede programmer. På brugerområder er der startet med år 2000 test og klargøring af ikke IT-relaterede opgaver.

Med hensyn til løsning af år 2000 problematikken har den Danske Bank som politik, at de ikke vil købe folk udefra til at løse opgaven. De har brug for de ældre medarbejdere i virksomheden, fordi de er dem, der kender systemerne og har været i virksomheden i mange år.

Det blev endvidere fremført, at opgaven var 1. prioritet, men der blev gennemført almindelig videreudvikling af systemerne. Det blev oplyst, at år 2000 opgaven primært blev gennemført som overarbejde, hvortil der krævedes særlige aftaler.

Hele den finansielle sektor forventede at gennemføre en sektor test.

De havde nu gennemgået 40 % af deres egenudviklede programmer, hvortil der i 9% tilfælde var fundet grund til tilretninger.

Foredraget, der tog en time og et kvarter, afsluttede med tid til de spørgelystne.

"Den nye bogføringslov" ved statsautoriseret revisor Lars Aggergren, Ernst & Young

Af Claus Deela, HD, Told og Skatterevisionen

Lars Aggergren (LA) indledte det spændende indlæg med en gennemgang af regelgrundlaget og forløbet på området, herunder om Regnskabsrådet. Derpå blev status med hensyn til bestræbelserne på området oplyst til:

- Bogføringsloven er ikke vedtaget endnu. Lovforslag fremsat i december 1997. 1. behandling januar 1998. Herefter stoppet pga valget. Forventes vedtaget forår 1998.
- Loven er totalt omskrevet (95 % af teksten), men der er kun sporadiske realitetsændringer (få opstramminger).
- Efter loven kommer en ny bekendtgørelse og dernæst kommer en ny vejledning fra FSR.

Af vigtige sandsynlige ændringer kan følgende fremhæves:

- Hvem der er bogføringspligtige.
- Systemdokumentationen: Opbevaringspligt 5 år (nu 1½). Præciseret at beskrivelsen af bogføringen skal omfatte kontroller, herunder hvordan virksomheden mener kontrolsporet er udformet og sikret.
- Forhold afledt af udenlandske aktiviteter behandlet.
- Kommer udtrykkelig mulighed for at skanne eksterne bilag og regler herfor.
- Der er i højere grad taget højde for EDI.
- Adspurgte svarede LA, at der ikke umiddelbart er mere hjælp i sigte med hensyn til et signalment af kontrolsporet endnu, dog var FSR opmærksom på problemet, og det vil formentlig blive indarbejdet i en ny vejledning.

Af mere "kontroversiel" karakter (til 3. behandling) kan nævnes følgende, hvortil bl.a. FSR havde stillet spørgsmålstejn:

- Hvorvidt revisionsprotokollat var en del af bogføringsmaterialet, hvortil myndighederne kunne få adgang.
- Stamdata ændringer behøver ikke at være i transaktionsspor.
- Adgangskoder og krypteringsnøgler skal fremgå af systemdokumentationen af hensyn til myndighederne.
- Bogføringen skal kunne UDSKRIVES.

M.h.t. til regler der i den nuværende udformning bortfalder kan nævnes:

- Krav om kasse- og betalingsregnskab.
- Procedurer i.f.m. konvertering mellem medier.

- Reference fra bilag til registrering (men der skal være fra registrering til bilag).

Der var afslutningsvis en hel del spørgsmål, som afspejlede det interessante og informative indlæg.

Aktivitetskalender

v/Ane Marie Christensen

I den kommende periode er der planlagt følgende månedsmøder:

30. april 1998

Halvdagsseminar med frokost
Emne: Økonomisk kriminalitet
v/ Einar Døssland

11. juni 1998

Årsmøde

Tilmelding til månedsmøder sker til Bente Christensen, Post Danmark, Intern Revision
☎ 33 75 64 02 eller FAX nr. 33 32 90 10
senest mandagen før afholdelse af månedsmødet.

Kursuskalender

v/Tage Rasmussen

Præsentationsteknik (kurset er aflyst p.g.a. manglende tilslutning)	22. - 24.04.1998
Operationel revision	28. - 29.05.1998
Intern revision 1	03. - 04.09.1998
Intern revision 2	24. - 25.09.1998
Intern revision 3	05 - 06.11.1998

Vi skal gøre opmærksom på, at kurset i operationel revision er nyt.

Samarbejdsudvalg

v/Søren Kongsbo

FSR, FIK og IIA.

Udvalget har færdigbehandlet opdateret udgave af "God IT-skik". Arbejdet med udarbejdelse af artikler til IT-håndbogen er fortsat og søges intensiveret.

Rigsrevisionen og IIA

På møde afholdt den 11. december 1997 blev bl.a. følgende emner drøftet:

- Samarbejdet mellem interne revisorer og kontorchefer i Rigsrevisionen. Under punktet blev det bl.a. besluttet at afholde en temadag for interne revisionschefer og ledende medarbejdere. Datoen er efterfølgende fastsat til den 28. maj 1998.
- Økonomiministeriets publikation om controlling i staten blev fra alle parter vurderet som et nyttigt værktøj og godt opslagsværk med gode kildehenvisninger.
- Rigsrevisionen orienterede om samarbejdet med revisionsretten og interne revisioner i Europa herunder støtte til bl.a. de Baltiske lande.
- Foreningen udleverede et udkast til markedsføringskoncept for intern revision i den offentlige sektor.

Information fra IIA i Orlando

v/Frede Bech Poulsen

IIA kurser og seminarer i USA

Vi vedlægger en oversigt over mange af de kurser / seminarer, som IIA kører i USA.

Nærmere oplysninger kan fås enten pr. tlf., fax eller E-mail, som anført, hvis man ønsker at deltage.

I den forbindelse er det vigtigt, at man kender sit IIA registreringsnummer.

Har du det ikke lige ved hånden, kan det fås ved henvendelse til sekretæren på

☎ 32 53 09 89.

Det kunne måske være en ide for bestyrelsen at få nogle af disse kurser til Danmark??

Iflg. "IIA Today" januar / februar har selv den mest successfyldte Interne Revision måttet indse nødvendigheden af at markedsføre sig selv i lighed med, hvad andre afdelinger inden for virksomheden må gøre for løbende at tilpasse sig organisationen.

Der er tale om en længere artikel, hvorfra bl.a. kan nævnes en 5 punkts checkliste for, hvordan man kunne markedsføre Intern Revision inden for virksomheden.

1. Du skal sikre dig, at din funktionsbeskrivelse er så klar og præcis som muligt, og at alle i den Interne Revision forstår den.
2. Spørg dine "kunder" via interviews, surveys og møder, hvad de mener, du kan gøre for dem.
3. Så vidt det er muligt, under behørig hensyntagen til din uafhængighed, tilpas din service og revisionsopgaver "kundens" ønsker.

4. Vær kreativ i markedsføringen af Intern Revision.
5. Vær løbende opmærksom på, hvordan markedsføringen opfattes og sørg for løbende tilpasning.

Har den danske Interne Revision et lignende behov, eller er det kun i USA, man har behovet? Det vil vi gerne høre medlemmernes mening om?

Iflg. samme IIA Today er en ny traktat forhandlet på plads af 29 lande inden for OECD med henblik på at bandlyse bestikkelse i forbindelse med eksport. Traktaten forventes at blive forelagt de nationale regeringer i løbet af april måned med henblik på lovgivning inden årets udgang.

Benchmarking

I arbejdet med kontinuerlig at forbedre sig har man mulighed for at tilslutte sig en såkaldt "Benchmarking" gruppe for at finde ud af, hvor man står i relation til andre virksomheder.

Information om forskellige grupper kan hentes fra Orlando under GAIN (Global Auditing Information Network) - Jodi Swauger, IIA Manager Quality Auditing Services på

☎ (407) 830-7600, ext. 204 eller E-mail jswauger@theiia.org eller ved at se under www.theiia.org

Forudsætningen er dog, at man abonnerer på denne service.

Artikler
v/Redaktionen

20 centrale udsagn om software og dets betydning for intern revision

Af cand. polit. Nina Belcaid, Unibank

Tidsskriftet "The Internal Auditor" bragte i august 1997 en interessant artikel, der omhandlede interne revisorers anvendelse af software og konsekvenserne heraf.

Artiklen "Software 20 hot trends" er udarbejdet af Steven M. Glover og Marshall Romney, der begge er undervisere på Brigham Young University i Utah på "School of Accountancy and Information Systems".

Jeg vil forsøge at opsummere hovedpunkterne fra denne artikel, som også har relevans for IIA's medlemmer i Danmark, fordi problemstillingen omkring software berører os alle.

Der er ingen tvivl om, at udviklingen af software allerede har haft en stor betydning for intern revision. Dette slås fast indledningsvist i artiklen. De to forfatteres hovedformål er imidlertid at analysere *i hvilken udstrækning* interne revisorer benytter software og hvad *konsekvensen* har været af den forøgede anvendelse af edb-teknologi (herunder software).

Glover & Romney (G&R) har i 1997 lavet en undersøgelse, der omfatter interne revisionsafdelinger verden over. Undersøgelsens deltagere blev spurgt om:

- Hvilken software, de benyttede hyppigst i deres interne revisionsafdeling.
- Hvilken type software, de anså ville få større betydning i de kommende år i deres interne revisionsafdeling.
- Deres holdning til forskellige udsagn om software og dets betydning.

Ifølge G&R resulterede undersøgelsen i 20 udsagn om software. Disse udsagn kan inddeles i tre kategorier

- I Softwares betydning her og nu (nr. 1-10).
- Mulighederne i software (nr. 11-17).
- Risici ved forøget anvendelse af software (nr. 18-20).

De 20 udsagn er angivet nedenfor:

Softwares betydning her og nu:

- 1) *Set i globalt perspektiv er de vigtigste programmer tekstbehandling og regneark.* Det er forsat tekstbehandlingsprogrammer og regneark, der benyttes hyppigst af de interne revisorer.- Således angav de adspurgte, at de benyttede 67% af deres totale arbejdstid til at arbejde med disse typer programmer. Ikke så underligt, at det traditionelle kontorphersonale reduceres. Den interne revisor er blevet sin egen sekretær. Jævnfør også udsagn 2.
- 2) *Den teknologiske udvikling har bidraget til at øge produktiviteten og samtidig reduceret antallet af ansatte blandt kontorphersonalet.* Dette er en konsekvens af at de interne revisorer selv benytter software til udførelsen af opgaver. Ifølge undersøgelsen skulle det derudover også have medført en stigning i produktiviteten!!
- 3) *Elektronisk kommunikation er i vækst.* Over 75% af de adspurgte benyttede hyppigt fælles elektronisk kommunikation. Standardarbejds-papirer, rapporter ligger tilgængeligt på fælles drev hos de interne revisionsafdelinger. Hyppigt kommunikeres der med e-mail. Ifølge undersøgelsen har dette resulteret i øget effektivitet og mere præcise analyser.
- 4) *Den interne revisors rolle er under udvikling.* Hyppigt (i 70% af tilfældene) angav de interne revisorer, at de benyttede software til at forandre deres egen rolle i organisationen. De interne revisorers viden om den ny teknologi har muliggjort, at de i vidt omfang fungerer på konsulentbasis i deres egen organisation.
- 5) *Revisionen foregår i stigende omfang på kontoret i stedet for på lokaliteten.* Øget brug af

software har muliggjort en række revisions-handlinger/analyser der ikke behøver at blive gennemført på det pågældende sted (afdeling/område). Undersøgelsen melder om en reduktion på 10-80% af den revision, der foregår på selve lokaliteten. En stor del af de adspurgte angiver dog, at software ikke har været medvirkende til at reducere omfanget af deres rejseaktivitet, men at der på den samme rejse kan nås mere end tidligere. Det virker her en anelse pudefagt, at man i undersøgelsen sammenfattende taler om en trend i den ene retning, da der efter min opfattelse, er tale om to næsten modsatte trends.

- 6) *Kontinuerlig kontrol er blevet mulig.* Cirka halvdelen af de adspurgte var af den opfattelse, at brugen af software har medført, at kontinuerlig kontrol er blevet mulig nu.
- 7) *Interne revisorer benytter i stigende omfang elektroniske arbejds-papirer.* En stor del af de adspurgte (45%) angav, at de benyttede elektroniske arbejds-papirer, hvilket har været tids- og personalebesparende for afdelingen. Andre angav dog, at på trods af, at den elektroniske tidsalder er over os, så har det ikke betydet noget for deres egen afdeling. Flere mener, at indførelsen af elektroniske arbejds-papirer ikke har reduceret deres papirforbrug!
- 8) *Udtagelse af stikprøver er forbedret.* Ifølge undersøgelsen angiver 42% af de adspurgte, at procedurerne for stikprøveudvælgelse er blevet formindsket, idet anvendelse af den ny software-teknologi muliggør 100% test af en population og efterfølgende analyse heraf på kort tid. Her mener jeg nok, at det havde været på sin plads at stille et supplerende spørgsmål til alle dem, der har reageret negativt/neutralt på spørgsmålet. Efter min opfattelse burde der have været et supplerende spørgsmål om procedurerne for stikprøveudvælgelse så er blevet reduceret som følge af brugen af en statistik-software (ACL,IDEA m.m).

9) *Revisorer deler i stigende omfang deres revisions-værktøjer med ledelsen i deres organisation..* Her er der store "regionale" forskelle, idet 40% af de adspurgte i USA erklærer sig enige heri, mens kun 16% af de adspurgte i hhv. Europa og Asien delte deres revisions-værktøjer med ledelsen.

10) *Revisorer regner med fortsat at anvende software til at imødegå de behov, der måtte være.* Stigningen i anvendelsen af software vil være størst for de programmer/værktøjer, der idag ikke er så udbredte. Således forventede interne revisorer, globalt set, at følgende software-kategorier, i den nævnte rækkefølge, ville blive benyttet i stadigt stigende omfang.

- Udtræks-programmer
- Internet Browser
- Databaser
- Revisions software (risikomåling/analyse)

Her er det værd at bemærke, at den regionale forskel var markant. Internet Browserens betydning i de kommende år var lavere vurderet i Europa og Asien (hhv. nr. 5 og 7). Dette hænger meget godt sammen med udsagn nr. 11, hvor det er tydeligt at USA's interne revisorer har taget internettet og dets faciliteter til sig i langt højere grad end Europa.

Mulighederne i software

Punkt 11-17 omhandler de udsagn, hvor de adspurgte, generelt betragtet, reagerede negativt. Det er således områder, hvor der fortsat mangler udvikling.

11) *Revisor benytter sig af informationer på internettet til brug for deres job.* Tilsyneladende er der endnu et stykke vej før interne revisorer tager internettet til sig. Kun 6% af interne revisionsafdelinger har en home-page, og kun halvdelen af disse holdes ajour. I undersøgelsen angives det, at adskillige interne revisorer ikke kender til brugen af Internet (der er ikke nævnt en procentdel), og at kun 32%

af de adspurgte mener, at Internettet er nyttigt til brug for revisionen. Pudsigt nok mener de adspurgte, at Internet Browserens anvendelse vil stige kraftigt i de kommende år (jævnfør udsagn 10).

12) *Den interne revisionsafdeling får en afgørende ekspertise indenfor software.* Her angav 44 % at dette udsagn ikke gjaldt for deres interne revisionsafdeling, men 27% mente at dette var en passende beskrivelse på deres afdeling. Her er ikke oplyst fordelingen mellem landene, men mit eget gæt ville være at den positive holdning vil være mest fremherskende i USA. Dette vurderer jeg ud fra de øvrige oplysninger i undersøgelsen, der indikerer, at USA er længere fremme med den nyeste software end Europa og Asien.

13) *Anvendelse af software fører til "papirløse" arbejdsprocedurer.* Her angav 37% af de adspurgte, at de arbejder i "papirløse" omgivelser, mens knap halvdelen af de adspurgte mente, at dette ikke var tilfældet i deres afdeling. Undersøgelsen viste, at Europa og navnlig Asien var længere fremme end USA på dette punkt.

14) *Hovedparten af interne revisionsafdelinger er ikke direkte involveret i at udføre "control self-assessment" (CSA).* Henved en tredjedel af de adspurgte deltog i at træne ledelsen i at udføre CSA, men resten af de adspurgte gjorde ikke. Ikke alle organisationer har tydeligvis samme holdning til den interne revisionsafdeling og dennes deltagelse i projekter, således svarer en enkelt: Ledelsen tåler lige akkurat den interne revision og foretrækker ikke at have dem involveret i fællesopgaver!!

15) *Blive mere involveret i beslutninger om anskaffelse af software.* Over halvdelen af de adspurgte er ikke involveret i udvikling, udvælgelse og implementering af software. Typisk benyttedes mere uformelle strategier så som anbefalinger fra kollaer og IT-folk, annoncer m.m. i forbindelse med at afdelingen søgte efter relevant software.

16) *Dokumenter på papir bliver til elektroniske dokumenter ved hjælp af scanning.* Hovedparten (73%) af de adspurgte angiver at de kun sjældent benytter scanning som en hjælp i deres daglige arbejde.

17) *Træne ledelsen i at benytte revisionssoftware.* Her angiver hovedparten (knap 80%) af de ikke medvirker til at hjælpe de øvrige ledere i organisationen til at bruge software anvendt af den interne revisionsafdeling.

Risici ved forøget anvendelse af software

18) *År 2000-problemstillingen samt risici for virus er store bekymringer for revisorerne.* Alle de adspurgte var enige om, at de to største bekymringer ved anvendelse af software er år 2000-problemstillingen samt virus.

19) *At holde sig ajour med den nyeste teknologi.* Over halvdelen af besvarelserne (57%) gav udtryk for, at en af de største udfordringer som den interne revisionsafdeling har, er at holde sig ajour med den nyeste teknologi, og lære at anvende de nye programmer, der løbende kommer til.

20) *Der er risiko for at de interne kontroller halter bagud i forhold til den nyeste teknologi.* Dette problem nævnes af over halvdelen af de adspurgte, som værende en stor risiko.

Sammenfatning:

Sammenfattende viser undersøgelsen, efter min opfattelse, at intern revision benytter sig i stigende grad af software og i øget omfang af flere forskellige programmer. Den forøgede brug af ny teknologi har i høj grad medført at de interne revisorer er deres egen sekretær - en tendens, der sandsynligvis ikke kun gælder for revisorer. Undersøgelsen konkluderer, at den benyttelsen af software har medført forøget produktivitet i de interne revisionsafdelinger, hvilket da lyder plausibelt.

Skal der drysses lidt malurt i bægret viser undersøgelsen store "regionale" forskelle. Anvendelsen af og kendskab til bl.a Internet er sporadisk, og rigtig mange revisionsafdelinger skal blive bedre til at anvende den ny teknologi med henblik på at udvikle papirløse rutiner.

Men anvendelse af den ny teknologi rejser også supplerende og udfordrende spørgsmål: Er vi gode nok til at håndtere de risici der er et afledt produkt af software-anvendelsen? Og kan vi overholde den forpligtelse, der implicit ligger i anvendelse af vores ny teknologi, at holde os ajour med morgendagens IT-forventninger til den interne revision ?

Artiklen konkluderer, og efter min mening med rette, at nok er der sket meget på software-området i de seneste år, men der er endnu et stykke vej før interne revisorer generelt betragtet er teknologiske frontrunners.

At skabe værdi.....

***af cand. merc. aud. Tina Møllerup Laigaard,
Told- og Skatterevisionen***

Intern revisions evne til at skabe værdi for virksomheden er blevet et spørgsmål om overlevelse. Dette kunne synes som postulat, men fakta er, at flere og flere virksomheder gennemgår deres organisation med henblik på at fjerne enhver omkostning, som ikke synes at yde noget direkte bidrag til virksomhedens resultat. For at imødegå en sådan uberettiget holdning fra ledelsens side har intern revision to muligheder, at reducere omkostningerne ved intern revision eller at udføre værdiskabende revision. De to muligheder er ikke indbyrdes afhængige eller gensidigt udelukkende.

Værdiskabende revision er et udtryk for den del af revisors arbejde, som på den ene eller den anden måde bidrager positivt til virksomhedens

resultat. Den skabte værdi behøver ikke være kvantitativ men kan også være kvalitativ, og værdien er ikke nødvendigvis øjeblikkeligt synlig, men kan have virkning på længere sigt.

Kvantitativt værdiskabende revision er der tale om, når revisor under sin revision afdækker beløbsmæssige fejl til virksomhedens fordel. Dette kan f.eks. være dobbeltbetaling af kreditorer eller afdækning af overfakturering ved sammenholdelse af fakturaer til kontraktgrundlag.

Da denne form for værdiskabende revision er let at måle og til tider medfører en del opmærksomhed, kan virksomhedens ledelse og revisor fristes til at måle revisionens værdi i de i revisionen "fundne" beløb. Og dermed fristes revisor til at øge revisionsindsatsen på områder hvor man har størst sandsynlighed for at afdække beløbsfejl, uanset at disse områder ikke er behæftet med væsentlige risici. På længere sigt giver denne form for revision ikke det bedste afkast til virksomheden, det gør derimod en anbefaling om at indføre interne kontroller for at imødegå fremtidige beløbsfejl, en handling som medfører kvalitativ værdi for virksomheden.

Revision af forretningsgange og anbefaling om interne kontroller, og dermed forbedringer af virksomhedens organisation karakteriseres som værdiskabende revision af kvalitativ art. Ofte er der ikke tale om øjeblikkelige kvantitative resultater, men mere langsigtede handlinger. Gennem denne type revision påvirker revisor virksomhedens resultat på længere sigt uden at det er direkte måleligt.

For at være i stand til at udføre en værdiskabende revision er det vigtigt, at den enkelte revisor ikke kun er bekendt med ledelsens visioner, strategier og mål, og at intern revision har afstemte egne visioner, strategier og mål hermed. Men også at revisor har den nødvendige forståelse for interne kontroller samt kendskab til virksomhedens forretningsgange. Netop disse karakteristika kendetegner intern revision og gør den værdifuld for virksomheden, således at intern revision

ikke blot opfattes som en kapacitetsomkostning, der ikke bidrager til virksomhedens resultat.

Kilde: "Adding value..." fra Internal Auditor/februar 1997 af Anthony Walz.

Outsourcing af IT

Af Claus Deela, HD, Told- og Skatterevisionen.

Artiklen er primært baseret på artiklen i Internal Auditor/December 1996 */ og formålet er en kort indføring i begrebet outsourcing af IT, lidt om markedsstørrelse/udvikling, samt overvejelser om revisionsmæssige aspekter.

Nævnte artikel har *to hovedbudskaber*. Såfremt organisationen ikke har "hjemmearbejdet" i orden i.f.m. kontraktforhandlingerne kan organisationen gå glip af store beløb. Den interne revisor kan ved sin deltagelse medvirke til en betydelig værditilvækst for organisationen i.f.m. kontraktforhandling og efterfølgende reviews.

Hvad er outsourcing af IT

På grund af de stigende forandringer i organisationernes konkurrenceplatform er ibrugtagningen af en række tiltag blevet mere og mere udbredt, herunder outsourcing af en ydelse eller en proces med tilhørende ydelser.

Når en organisation fravælger en intern ressourceanvendelse og i stedet indgår en aftale om at lade en leverandør varetage denne ydelse, er der tale om outsourcing. Leverandøren kaldes i denne forbindelse typisk en facility-management leverandør (FM), hvormed der indgås en aftale

(FMA). Såfremt ydelsen omhandler varetagelse af organisationens informationsteknologi (IT) er der tale om outsourcing af IT. De interne ressourcer kan i mange tilfælde helt eller delvist blive ansat hos den nye FM-leverandør.

Selvom FM varetager forvaltningen af ydelsen, så har ledelsen i organisationen stadig ansvaret, men ledelsesopgaven kan typisk ændre karakter. Førnævnte er tillige tilfældet med hensyn til intern revision, da behovet for revision stadig er tilstede, og til tider endda i en ny og forstærket form.

Outsourcing af IT kan gennemføres på flere niveauer.

- Al driftsafvikling eller dele heraf, som hidtil blev varetaget af organisationens Edb-driftsfunktion.
- Al systemkonstruktion eller dele heraf som hidtil blev varetaget af organisationens Edb-udviklingsfunktion.

I følge en ny IDC-rapport citeret i Computer-World årsnummeret for 1997 ligger den største årlige procentvise vækst i mio.kr. på det danske *outsourcing-marked* i organisationernes såkaldte Business Process Outsourcing (fx. personaleafdeling, rengøring og kantine). Den næststørste vækst er i gennemsnit 22 % om året m.h.t. outsourcing af IT. Endvidere er det totale marked for outsourcing i Danmark samme sted opgjort til mio.kr. 2.651 for 1997.

Revisionsmæssige aspekter

De afledte organisatoriske effekter rummer bl.a. en påvirkning af de hidtidige kontrolstrukturer, hvilket kan medføre behov for at justere revisionsbehandlinger og -ressourcer¹.

Inden aftalen indgås

Kontraktforhandlingerne, herunder referencetagningen er vigtig for succes med indsatsen. Det fremgår af Internal Auditor/December 1996 (p.54), at den største faldgruppe på daværende tidspunkt i denne forbindelse var at underskrive leverandørens standardkontrakt, da det kan af-

stedkomme mange misforståelser og dyre nødvendige kontrakttilæg. Alle parter burde dog i den mellemliggende tid have opnået en større ekspertise, så risikoen burde være nedadgående.

Aftaler (**FMA**) bør indeholde følgende:

- *Revisionsforhold/-rettigheder*. Som minimum fuld adgang for den interne revisor til organisationens egne programfiler. Hertil kommer adgang til gennemgang af vitale forhold - fx. generelle edb-kontroller, kontraktoverensstemmelse og afregningen.
- *Ydelser*. Beskrives m.h.p. at forebygge misforståelser og fortolkninger.
- *Serviceniveauf aftaler* - fx. oppetid, bod/bonus, og spidsbelastningsperioder.
- *Afregningsmetode*, herunder gennemgang/præcisering af udbyders baseline.
- *Review af effektivitet*, herunder de lovede ydelser og serviceniveauer.
- Hertil kommer *benchmarking* og mulighed for *adgang til Data Center* eller oplysninger herom fra 3. part.

Endvidere kan der være **finansielle overvejelser** - fx. om tilhørende salg af aktiver (mainframe, servere m.m.) sker på betryggende vis og behandles korrekt rent skattemæssigt(2).

Endvidere bør revisor kræve, at edb-miljøet er adskilt fra andre organisationer, når udbyderen servicerer flere kunder. Hertil kommer krav om, at autorisationen styres af organisationen.

Efter aftalen er indgået vil indsatsen primært omhandle selve gennemførelsen af de aftalte og planlagte revisionstiltag.

(Dedikeret homepage om outsourcing:
www.outsourcing.com).

*/

- 1) Jim Jørgensen, Internal Auditor/December 1996 (p.54-59).
- 2) S. Yvonne Scott, IS Audit & Control Journal, Volume VI, 1996 (p. 46-51).

Opslagstavlen

Vi har modtaget enkelte eksemplarer af brochuren for "**The 57th International Conference**", som holdes 14.-17. juni på The Wyndham Anatole Hotel i Dallas, Texas. Hvis nogen skulle være interesseret i at deltage, kan brochuren rekvireres hos Bente Christensen, Post Danmark, Intern Revision på ☎ 33 75 64 02.

Norges Interne Revisorers Forening har foranlediget "Guidance on Control", fra The Canadian Institute of Chartered Accountants, oversat til norsk under titlen "FORVALTNING, STYRING OG KONTROLL - COCO RAPPORTEN".

Interesserede kan bestille bogen ved henvendelse til Bente Christensen, ☎ 33 75 64 02 eller telefax 33 32 90 10. Bogen koster ved samlet bestilling 123 N.Kr. excl porto.

CIA - Certified Internal Auditor

CIA programmet har opnået stor anerkendelse på verdensbasis. 2.309 Interne Revisorer deltog i een eller flere dele af maj eksamen.

Sydafrika deltog med de fleste deltagere, nemlig 53 og på anden pladsen kom Saudi Arabien med 44.

Der er altså noget at leve op til.

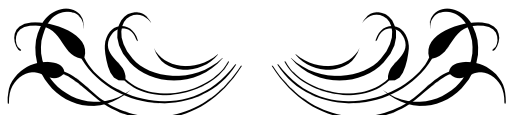
SAC Seminar

21.-22. april og 12.-13. maj holdes der et SAC (System Auditability and Control) Seminar i Sverige på Vår Gård i Saltsjöbaden nær Stockholm. Kursusafgift for IRF medlemmer i de 4 dage er Sv.kr. 9.675 (vore danske medlemmer vil antagelig kunne deltage til samme pris). Nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til

IRF, Box 237, 101 24 Stockholm

☎ 08-665 9485 eller

fax 08-665 9472.

System Control & Auditability (SAC-Rapporten)

Vi har nu et fuldstændigt eksemplar af SAC-Rapporten, som kan lånes ved henvendelse til sekretæren på ☎ 32 53 09 89.

Formålet hermed skulle være at give de medlemmer, der endnu ikke har anskaffet den, en chance for at danne sig et indtryk af den inden bestilling.

Information System Audit and Control Association

holder en international konference den 12. - 15. juli på Sheraton Brussels Hotel & Towers i Belgien. Brochure herom kan fås ved henvendelse til Bente Christensen, Post Danmark, Intern Revision på ☎ 33 75 64 02.

Møder - vest for Storebælt med FIK

Den 18. maj er der et heldagsarrangement på Andkærhus, Andkærvej 19 i Vejle.

Emnerne er:

Applikationsrevision

ved Jørn Johannsen og Henning Bendixen, Den Danske Bank

Virksomhedens kontrolmiljø

ved Jørgen Valther Hansen, Ernst & Young.

Nærmere oplysninger kan fås hos Systemrevisionschef Niels Malta Rousing på

☎ 79 24 21 16

Efterlysning af emner til foreningens månedsmøder

Redaktionen modtager gerne gode ideer/ønsker/forslag fra vore læsere om emner, der kan være af interesse på foreningens månedsmøder.

Praktiske oplysninger
v/ Redaktionen

Hvis man ønsker oplysninger om **Foreningen af Interne Revisorer** henvises til Bente Christensen, Post Danmark, Intern Revision på ☎ 33 75 64 02 .